

Oponentský posudek k bakalářské práci Magdy Kvítkové

„Romská komunita a vzdělání: příčiny problémů a řešení“

(Vedoucí práce: doc. Ing. Karel Müller, CSc.)

FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 31. 08. 2007

Na úvod práce autorka formuluje „základní otázky“, které chce zodpovědět: důvody studijní neúspěšnosti romských dětí ve srovnání s ostatními dětmi, důvody výběru určitých škol (což vnímá jako problém, a proto se hodlá ptát po kulturních a sociálních okolnostech) a jaké existují programy pro řešení této situace na straně státních i nevládních institucí.

Ačkoli to autorka vydává za hypotézu, zní to spíš jako tvrzení: na úvod 3. Kapitoly na str. 15 uvádí, že „příčinou neúspěchu romských dětí na školách je socioekonomické postavení jejich rodičů“. V tento závěr vyústila předchozí naprosto nesrozumitelná a nepřehledná úvaha o konzervaci sociálního postavení obyvatel bývalých osad v nových obydlich, která vede i k reprodukci zvyklostí a socioekonomického statusu obyvatel. Druhá hypotéza se zdá mnohem nápaditější, protože odklání pozornost od kulturalistických a etnizujících způsobů interpretace neúspěchu ve vzdělání k mikro-dynamice samotné instituce školy. Autorka říká, že „druhou (proč druhou?) příčinou neúspěchu je fakt, že navštěvují převážně romské školy, kde mají méně pozitivních faktorů“ (s. 16).

Tuto hypotézu ovšem autorka nijak nerozpracovává a ani ji nedoprovází poznatky z terénu nebo interpretací rozhovorů. Vůbec by se dalo říct, že metodologické upevnění této bakalářské práce je tak chabé, že cíle, které si stanoví, nemohla ani v nejmenším uspokojivě zodpovědět. Tzv. kvalitativní výzkum je postaven výhradně na rozhovorech, přičemž empirický vzorek 4 (!!!) rozhovorů s žáky z jedné školy, symetricky rozčleněných na 2 jedničkářky a 2 chlapce se špatným prospěchem je metodologicky, ale i logicky neodůvodnitelný. O to krkolomněji zní autorčino evidentně ad hoc ospravedlnění tohoto vzorku na str. 17. Z přepisů rozhovorů je zřejmé, že jejich úroveň je povrchní a že byly udělány pro forma. Vzhledem k tomu, že ani výše zmíněné hypotézy autorka neodvodila z odborné literatury a její práce proto postrádá teoretický nebo konceptuální přehled, není na bakalářské práci co hodnotit. Respektive přehled pohledů na sociální vyloučení, který nabízí ve 4. Kapitole, se týká sociální stratifikace, o níž její typ výzkumu nemohl nic vypovědět. Nedostatek empirického materiálu proto autorka řeší obvyklým způsobem: buď generalizuje na základě předsudků („Romové dosáhli mistrovství v čerpání dávek“, s. 29), nebo se uchyluje k podkladům, jejichž validitu nezkontroluje (tab. na s. 30, na jejímž základě dokládá údajný vzestupný trend v úrovni vzdělání Romů v období po 2. světové válce). Dalším nepřehlédnutelným nedostatkem textu je řada překlepů a hrubých chyb.

Bakalářskou práci Magdy Kvítkové shledávám na hranici obhajitelnosti a hodnotím ji na 20 bodů.

Yasar Abu Ghosh